

Strategie zajištění
bezpečnosti potravin
v České republice
po přistoupení k EU

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 15. prosince 2004 č. 1277

ke Strategii zajištění bezpečnosti potravin v České republice
po přistoupení k Evropské unii

Vláda

I. bere na vědomí

Strategii zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení k Evropské unii, obsaženou v části III materiálu č.j. 1699/04 (dále jen „Strategie“) s tím, že bezpečnost potravin je jednou z priorit vlády;

II. ukládá

1. ministru zemědělství a ministryni zdravotnictví zajistit
 - a) praktickou realizaci bezpečnosti potravin v souladu se Strategií,
 - b) naplňování úlohy meziresortní Koordinační skupiny pro bezpečnost potravin,
 - c) naplňování úkolů stanovených Strategií,
2. místopředsedovi vlády a ministru dopravy a ministrům průmyslu a obchodu, životního prostředí, vnitra, obrany, financí a předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost spolupracovat s ministrem zemědělství a ministryní zdravotnictví při koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin, zejména poskytovat potřebné informace a součinnost při plnění úkolů plynoucích ze Strategie.

Provedou:

místopředseda vlády a ministr dopravy,
ministři zemědělství, životního prostředí,
vnitra, obrany, financí, průmyslu a obchodu,
ministryně zdravotnictví,
předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost

Předseda vlády
JUDr. Stanislav G r o s s , v. r.

Předkládací zpráva

Česká republika se 1. května 2004 stala rovnoprávným členem Evropské unie. Rozhodla se tedy přijmout pravidla společenství a stát se součástí jednotného evropského trhu. Toto rozhodnutí znamenalo také respektovat veškeré závazky *acquis communautaire*. Jedním ze základních závazků, zakotvených ve Smlouvě o založení Evropského společenství, je garantovat zabezpečení vysoké ochrany zdraví a posílení ochrany spotřebitele.

Česká republika proto musí věnovat velkou pozornost všem fázím zemědělské prvovýroby, zpracování produktů, jejich distribuci i chování spotřebitele. V tomto smyslu je nutné zajistit vysokou míru spolupráce všech zainteresovaných institucí a trvale usilovat o zvyšování důvěry zákazníka.

Cílem je především zajistit vysoký stupeň ochrany zdraví a zájmů spotřebitele ve vztahu k potravinám prostřednictvím bezpečných potravin a krmiv.

Tento materiál, společně předkládaný ministrem zemědělství a ministryní zdravotnictví, stručně popisuje krátkodobou strategii (2005 – 2006) k dosažení tohoto cíle.

Za základní právní rámec EU uvádí nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Stanoveny jsou základní strategické úkoly a termíny plnění konkrétních dílčích úkolů. Za základní podmínku úspěchu je považováno především efektivní propojení dílčích činností tak, aby se celý systém stal kompaktní, schopný pružně a efektivně reagovat na denní problémy i případné krize.

Jako základní princip práce při zajišťování bezpečnosti potravin využívá tento materiál tzv. analýzu rizika – proces sestávající se ze tří souvisejících složek: hodnocení rizika, řízení rizika a komunikaci o riziku.

Materiál dále informuje o nejdůležitějších Evropských a národních, vládních a nevládních institucích, spolupracujících v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv. Dosažení vytčeného cíle vyžaduje vysokou míru spolupráce a komunikace všech institucí. Klíčovou roli v komunikaci mezi organizacemi různých resortů, zástupci výrobců, dovozců, distributorů a spotřebitelů sehrává Koordinační skupina bezpečnosti potravin.

Za těchto podmínek lze rovněž předpokládat efektivnější spolupráci s příslušnými orgány Evropské unie a rozvoj věcné komunikace jak mezi účastníky systému bezpečnosti potravin v ČR, včetně veřejnosti, tak i vzhledem k zahraničí.

Strategie zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení k Evropské unii bude nejpozději do 31. 12. 2006 vyhodnocena zúčastněnými ministerstvy.

**Strategie zajištění
bezpečnosti potravin
v České republice
po přistoupení k EU**

Obsah

1. ÚVOD	1
2. SROVNÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU NA ÚROVNI ČESKÉ REPUBLIKY A V EU	2
2.1. VĚDECKY PODLOŽENÉ HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍCH RIZIK.....	3
2.2. ŘÍZENÍ ZDRAVOTNÍCH RIZIK	4
2.3. ROZVOJ KOMUNIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ	8
3. HLAVNÍ ÚKOLY PRO DALŠÍ OBDOBÍ.....	9
3.1. V OBLASTI VYUŽITÍ VĚDECKY PODLOŽENÉHO HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍCH RIZIK	9
3.2. V OBLASTI ŘÍZENÍ RIZIK	10
3.3. V OBLASTI ROZVOJE KOMUNIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ	11
4. PŘÍLOHY.....	13

1. Úvod

Česká republika se 1. května 2004 stala rovnoprávným členem Evropské unie. Rozhodla se tedy přijmout pravidla společenství a stát se součástí jednotného evropského trhu. Toto rozhodnutí znamenalo také respektovat veškeré závazky *acquis communautaire*.

Smlouva o založení Evropského společenství vymezuje v článku 3 jako základní podmínku fungování vnitřního trhu zabezpečení vysoké ochrany zdraví a posílení ochrany spotřebitele. Článek 95 stanoví, že Komise bude v návrzích týkajících se zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele vycházet z vysoké úrovně ochrany s přihlédnutím k novému vývoji založenému na vědeckých poznatcích. Rovněž článek 152 jasně deklaruje skutečnost, že při vymezení a provádění všech politik a činností Společenství musí být zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví.

Společný trh EU se jejím rozšířením 1. května 2004 zásadně změnil. Zatímco počet obyvatel 15 členských států EU byl 380 milionů, dnes žije v EU již 450 milionů. V roce 2007 se plánovaným přistoupením Rumunska a Bulharska počet obyvatel EU zvýší na 480 milionů a pokud se členskou zemí stane i Chorvatsko a Turecko, dosáhne téměř 560 milionů. Požadavky na zajištění vysoké ochrany zdraví a posílení ochrany a podpory zájmů spotřebitele proto výrazně získávají na naléhavosti.

Česká republika se stala vůči třetím zemím smluvní stranou všech mezinárodních dohod uzavřených EU se třetími státy. V situaci, kdy nabídka zemědělských produktů a potravin převažuje nad poptávkou, hrají důležitou roli v boji o zákazníka na vnitřním i světovém trhu EU, další aspekty.

Dnes nestačí jen nabídnout zdravotně a hygienicky nezávadné a biologicky plnohodnotné potraviny. Je současně nutné poskytnout jasné a nezpochybnitelné důkazy o efektivním sledování zdravotní nezávadnosti potravin, okamžitě využívat nejnovější vědecké poznatky při ochraně zdraví spotřebitele a předkládat přesvědčivé důkazy ve srozumitelné formě.

Jak prokázala zkušenost s BSE nebo dioxiny, jakákoliv krize důvěry zákazníka má rozsáhlý účinek na prodejce, zpracovatele a zemědělskou prvovýrobu. Krize takového rozměru může vést až k rozsáhlým sociálním otřesům, způsobeným zánikem desetitisíců pracovních příležitostí, a má tak i velký politický dopad.

Česká republika proto musí věnovat velkou pozornost všem fázím zemědělské prvovýroby, zpracování produktů a jejich distribuci. Je nutné zajistit vysokou míru spolupráce všech zainteresovaných institucí a trvale usilovat o zvyšování důvěry spotřebitele podporou jeho zájmů.

Hlavním cílem je zajistit efektivní ochranu zdraví a podporu zájmů spotřebitele ve spojení s potravinami, a to prostřednictvím produkce a distribuce bezpečných potravin a krmiv.

Předkládaný materiál stručně popisuje národní strategii k dosažení tohoto cíle prostřednictvím:

1. vědecky podloženého hodnocení zdravotních rizik
2. řízení zdravotních rizik
3. rozvoje komunikace mezi složkami společnosti
4. prohloubení vzdělávání všech zájmových skupin veřejnosti

2. Srovnání současného stavu na úrovni České republiky a v EU

V České republice se zajištění bezpečnosti potravin a krmiv po přistoupení k EU opírá o tyto koncepční politické dokumenty a podklady (chronologicky):

- Akční plán zdraví a životního prostředí, schválený usnesením vlády ČR č. 810/1998. Dokument klade důraz na zabezpečení státního dozoru nad potravinami uváděnými na trh, na plánované sledování zdravotní nezávadnosti surovin rostlinného a živočišného původu, používaných k výrobě potravin, na postupné snižování expozice nebezpečnými chemickými látkami z potravin a na pokračování monitoringu;
- Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR, schválená usnesením vlády ČR č. 1320/2001, která pro předvstupní období do EU stanovila jako klíčové požadavky dokončit harmonizaci legislativy EU, zajistit koordinaci činností ústředních orgánů státní správy a příslušných orgánů státního dozoru, optimalizovat síť laboratoří, ustavit vědecké výbory, zajistit intenzivní komunikaci se spotřebiteli, zajistit budování systému RASFF, zajistit spolupráci a koordinaci činností s EFSA;
- Program Zdraví pro všechny v 21. století, schválený usnesením vlády ČR č. 1046/2002, dbá na zajištění vysoké úrovně lidského zdraví. Vztahuje se k zabezpečení příjmu zdravotně nezávadných potravin, k podpoře komunikace mezi státem, výrobcí potravin a spotřebiteli, k podpoře produkce nejen bezpečných, ale také kvalitních potravin, managementu zdravotních rizik, kontrole zavádění programů typu HACCP a ke sledování spotřeby potravin;
- Koncepce potravinářství ČR pro období po vstupu ČR do EU (2004 – 2013), schválená usnesením vlády ČR č. 986/2004. Dokument se zabývá zejména zabezpečením výživy obyvatel výrobou a uváděním do oběhu bezpečných, tedy zdravotně nezávadných a kvalitních potravin. Tato koncepce navazuje na Koncepci agrární politiky ČR po vstupu ČR do EU (2004 - 2013), schválenou usnesením vlády ČR č. 584/2004, a to zejména zdůrazněním logických souvislostí mezi zemědělskou prvovýrobou a zpracovatelským průmyslem;

Základním právním rámcem v EU i ČR je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002. Vztahuje se na všechny stupně produkce, zpracování a distribuce potravin a krmiv (potravinový řetězec) a jako klíčový princip označuje analýzu rizika – proces sestávající ze tří složek: hodnocení rizika, řízení rizika a komunikace o riziku.

Nařízení stanovuje obecně základní principy a odpovědnosti ve smyslu poskytování vědecky podloženého, efektivně organizovaného a procedurálně podloženého rozhodování v záležitostech týkajících se bezpečnosti potravin a krmiv na úrovni EU a na národní úrovni.

Ustavuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) a klade důraz na vybudování systému rychlého varování (RASFF), řízení krizí a vypracování krizového plánu. Ustavuje také Stálý výbor pro potravinový řetězec a zdraví zvířat, který asistuje v řídicí práci Evropské komisi. Toto nařízení se již projevilo v praxi na úrovni EU i v ČR.

2.1. Vědecky podložené hodnocení zdravotních rizik

Hodnocením rizika se rozumí vědecky podložený proces, jehož cílem je riziko podrobně poznat, aby jej bylo možné účelně ovlivňovat. Proces se skládá ze čtyř kroků: identifikace nebezpečí, charakterizace nebezpečí, hodnocení expozice a charakterizace rizika. Hodnocení rizika je založeno na sběru a analýze informací, získaných na výzkumných pracovištích, ale i při rutinním monitorování (např. monitorovací programy MŽP, MZe a MZ) v rámci kontrolní činnosti v celém řetězci od prvovýroby až po spotřebu potravin. Zcela nezastupitelnou roli hraje získávání údajů přímo na skupinách spotřebitelů (epidemiologické studie).

Tuto část procesu zajišťují především Státní zdravotní ústav, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Výzkumný ústav živočišné výroby a Výzkumný ústav veterinárního lékařství, ve spolupráci s vědeckými výbory, ustavenými při těchto výzkumných institucích. Důležitou a nezastupitelnou roli však hrají i další vědecké a akademické instituce.

Vyjdřením snahy o maximální možné využití vědecky založeného hodnocení zdravotních rizik na úrovni EU bylo založení EFSA. V ČR byly na základě vládního nařízení č.1320/2001 ustaveny čtyři tzv. vědecké výbory, jejichž role je obdobná jako role vědeckých komisí EFSA.

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (dále jen „EFSA“)

Posláním EFSA je poskytovat nezávislá vědecká stanoviska, vědeckou a technickou podporu pro legislativní a politickou činnost Společenství ve všech oblastech, které mají přímý nebo nepřímý vliv na bezpečnost potravin a krmiv. Tato činnost má přispívat ke zvyšování důvěry spotřebitelů, hladkému fungování vnitřního trhu a vysoké úrovni ochrany lidského zdraví, zdraví a pohody zvířat, zdraví rostlin a ochrany životního prostředí.

Dalším úkolem EFSA je zajistit propojení organizací členských států, vykonávajících činnosti v oblasti posláním EFSA a umožnit vzájemnou informovanost o jednotlivých úřadech členských států, jejich zaměření a vykonávaných činnostech. Výhodou je možnost sdílení informací při hodnocení rizik, vykonávané činnosti nejsou duplicitní. Kromě úřadů členských států komunikuje EFSA s Evropskou komisí, a to zejména v oblasti přípravy legislativních návrhů a vědeckého posouzení, dále poskytuje informace poslancům Evropského parlamentu.

Evropský úřad pro bezpečnost potravin má čtyři orgány: správní radu, výkonného ředitele a jeho sekretariát, poradní sbor, vědecký výbor a osm vědeckých komisí. Současným sídlem EFSA je belgický Brusel. Od roku 2005 bude trvalým sídlem EFSA Parma (Itálie). Organizační schéma EFSA je uvedeno v příloze č. 6.

Vědecké výbory v ČR

Úkolem vědeckých výborů je příprava nezávislých hodnotících stanovisek, jakož i návrhů na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin, včetně posuzování směrů výzkumu a vývoje. Ve vazbě na příslušné orgány státní správy vědecké výbory zajišťují provázanost hodnocení rizik s komunikací o riziku a předkládají veřejnosti ověřené a srozumitelné informace.

Vědecké výbory byly zřízeny v roce 2002 a jsou sestaveny z předních odborníků v daných oborech vybraných na základě výběrového řízení. Tři vědecké výbory (fytoosanitární a životního prostředí, veterinární, výživy zvířat) jsou zřízeny Ministerstvem zemědělství, čtvrtý (Vědecký výbor pro potraviny) je zřízen Ministerstvem zdravotnictví.

Monitoring

Plánované řady pozorování nebo měření s cílem získat přehled o stavu úrovně a vývoje kontaminace potravin, krmiv, surovin a složek prostředí provádí MZe, MZ a MŽP. Ministerstvo zemědělství je odpovědně za monitorování obsahu cizorodých látek v potravinových řetězcích a za sledování kontaminace složek prostředí (půda, povrchové vody). Ministerstvo zdravotnictví se zabývá monitorováním zdravotního vztahu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí, zdravotními důsledky zátěže lidského organismu cizorodými látkami z potravinových řetězců a dietární expozicí. Ministerstvo životního prostředí je odpovědné za plošný monitoring životního prostředí České republiky.

2.2. Řízení zdravotních rizik

Rozvoj a konsolidace potravinářské, krmivářské a zdravotní legislativy

Evropská komise - Generální ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitele

Posláním Generálního ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitele (dále jen „DG SANCO“) je především příprava a aktualizace legislativy EU, týkající se péče o zdraví občanů Evropské Unie ve vztahu k uplatňování jejich spotřebitelských práv. Dalším neméně významným úkolem DG SANCO je kontrola dodržování právních předpisů týkajících se výrobců, distributorů a prodejců potravin a kontrola implementace právních předpisů v členských zemích EU. V současné době DG SANCO pracuje na dalším zdokonalování a především konsolidaci potravinového práva EU.

Situace v ČR

V oblasti potravinového práva se po vstupu do Evropské unie úloha České republiky posunula od role pasivního přejímání legislativy ES do role aktivního se podílení na tvorbě právních předpisů Evropských společenství. Legislativa zabezpečující bezpečnost potravin od farmy až ke spotřebiteli, zasahuje do působností několika ústředních orgánů státní správy s přímým dopadem na podnikatelskou sféru, a proto bude nutné pokračovat v budování intenzivnější mezirezortní spolupráce a spolupráce s odbornou a spotřebitelskou veřejností.

Zdokonalování a koordinace kontrolní činnosti v celém potravinovém řetězci, včetně řešení krizových situací

Organizace na úrovni EU

Potravinový a veterinární úřad

Potravinový a veterinární úřad (Food and Veterinary Office – dále jen „FVO“) si klade za cíl podporovat efektivní kontrolní systémy v oblasti bezpečnosti potravin, a to jak z pohledu ochrany zvířat, tak i rostlin. Hodnotí a kontroluje dodržování legislativy EU v oblasti bezpečnosti potravin v členských státech a třetích zemích, vyvážejících do EU a dále přispívá k rozvoji politiky EU v oblasti bezpečnosti potravin. Je součástí DG SANCO a sídlí v Grange (Irsko).

System rychlého varování pro potraviny a krmiva

System rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed – dále jen „RASFF“) je provozován Evropskou komisí za účelem zajištění rychlé výměny informací mezi jeho členy (EK, EFSA a členské státy Unie). Tyto informace se týkají potravin a krmiv, které se vyskytují na společném trhu zemí EU, a které představují riziko ohrožení zdraví lidí. České republice vznikla dnem vstupu do EU povinnost poskytovat takovéto informace do systému a reagovat na informace ze systému přijaté. Schéma zapojení zúčastněných organizací do systému RASFF v ČR je uvedeno v příloze č. 4.

Národní kontaktní místo, které za Českou republiku svodně zajišťuje výměnu informací mezi Evropskou komisí a členy sítě RASFF v České republice, je zřízeno při Státní zemědělské a potravinářské inspekci. Síť RASFF v ČR tvoří další příslušné orgány státní správy a příslušné orgány státního dozoru, pokrývající dozor nad potravinami a krmivy, dále Generální ředitelství cel a Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

Organizace na úrovni ČR

Ministerstva v rozsahu své působnosti řídí a kontrolují výkon státní správy vykonávaný příslušnými orgány státního dozoru, zpracovávají koncepce státního dozoru ve vzájemné spolupráci a sjednocují postupy pro výkon dozoru nad potravinami a krmivy.

Ministerstvo zemědělství

- odpovídá zejména za problematiku veterinární, fyto-sanitární, oblasti výživy a pohody zvířat a za procesy související s výrobou a označováním potravin a krmiv, za problematiku správy v nakládání s potravinami nového typu a geneticky modifikovanými potravinami a krmivy. Dále odpovídá za oblast ochrany zvířat, která se vztahuje i na zacházení se zvířaty, a to z hlediska jejich ošetřování, výživy a napájení, hygieny prostředí, šlechtění, plemenitby a rozmnožování, využívání, přepravy, léčení, zdlavání hromadných onemocnění a usmrcování zvířat. Prostřednictvím příslušných orgánů státního dozoru vykonává kontrolní činnost nad trhem v těchto oblastech.

Ministerstvo zdravotnictví

- odpovídá za oblast společného stravování a předmětů a materiálů přicházejících do styku s potravinami. Dále pak, ve vztahu k výrobě a spotřebě potravin, za stanovení požadavků na potraviny v oblasti mikrobiologické, látek přídatných, pomocných a látek určených k aromatizaci potravin, kontaminantů, residuí pesticidů a veterinárních léčiv v potravinách a podmínek ozařování potravin. Je obecně odpovědné za hodnocení zdravotních rizik plynoucích z expozice nebezpečnými činiteli z potravin. Zjišťuje příčiny ohrožení nebo poškození zdraví, a to i v oblasti výroby a uvádění potravin do oběhu. Posuzuje možná zdravotní rizika při schvalování potravin nového typu a geneticky modifikovaných potravin. Prostřednictvím příslušných orgánů státního dozoru vykonává kontrolní činnost nad trhem a službami v těchto oblastech.

Ministerstvo životního prostředí

- je odpovědné za řízení jednotného informačního systému o životním prostředí, včetně plošného monitoringu životního prostředí na území České republiky, přípravy a aktualizace legislativy, týkající se nebezpečných chemických látek a přípravků a správu v nakládání s geneticky modifikovanými organismy. Posuzuje rizika pro životní prostředí při schvalování geneticky modifikovaných potravin.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

- zpracovává a udržuje systém na ochranu zájmů spotřebitele.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

- je odpovědný za stanovení maximálních přípustných úrovní radioaktivní kontaminace potravin a řídí sledování a vyhodnocování radioaktivní kontaminace potravin v rámci činnosti celostátní radiační monitorovací sítě, odborně usměrňuje ostatní sledování a vyhodnocování radioaktivní kontaminace potravin.

Generální ředitelství cel

- je odpovědné za kontrolu dovozních certifikátů k vybraným potravinám a krmivům podle nařízení Rady (EHS) č. 737/1990 a nařízení Evropské komise (Euratom) č. 3954/1997.

Státní dozor v celém řetězci od prvovýroby až po prodej spotřebiteli provádějí příslušné orgány státního dozoru – orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví), Státní veterinární správa (Ministerstvo zemědělství), Státní zemědělská a potravinářská inspekce (Ministerstvo zemědělství), Státní rostlinolékařská správa (Ministerstvo zemědělství) a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (Ministerstvo zemědělství). V odůvodněných případech se dále na úřední kontrole podílí Státní úřad pro jadernou bezpečnost a Generální ředitelství cel. Kompetence všech těchto orgánů i jejich odpovědnost jsou stanoveny v příslušných zákonech.

Partnery z nevládních institucí jsou například:

- Agrární komora ČR
- Potravinářská komora ČR
- Svaz obchodu a cestovního ruchu
- spotřebitelská sdružení
- další profesní svazy a organizace

Koordinační skupina bezpečnosti potravin:

Zajištění ochrany zdraví a podpory zájmů spotřebitele prostřednictvím bezpečných potravin vyžaduje vysokou míru spolupráce a koordinaci aktivit všech zainteresovaných vládních i nevládních institucí v rámci vymezených kompetencí. V roce 2002 byla proto v souladu se Strategií zajištění bezpečnosti potravin v ČR ustavena meziresortní Koordinační skupina bezpečnosti potravin (dále jen „Koordinační skupina“). Cílem je zejména koordinace činností jednotlivých resortů a stanovení priorit, zajištění vzájemné spolupráce mezi příslušnými orgány

státního dozoru, vědeckými výbory, spotřebiteli a státní správou, navázání spolupráce s národními institucemi bezpečnosti potravin členských států EU a EFSA.

V Koordinační skupině jsou zastoupeny ústřední orgány státní správy, příslušné orgány státního dozoru, spotřebitelské a profesní organizace. K dalším úkolům, kterými se Koordinační skupina zabývá, patří koordinace činnosti vědeckých výborů, naplňování projektu informačního centra a informačního systému bezpečnosti potravin, koordinace systému RASFF.

Pro podporu činnosti koordinační skupiny jsou podle potřeby vytvářeny pracovní skupiny k jednotlivým problematikám. V současné době jich existuje šest, v přípravě jsou další dvě:

- Pracovní skupina pro koordinaci kontrolní činnosti státních dozorových orgánů,
- Pracovní skupina pro optimalizaci sítě laboratoří,
- Pracovní skupina pro informační systém,
- Pracovní skupina pro informační centrum bezpečnosti potravin,
- Pracovní skupina pro zapojení do systému RASFF,
- Pracovní skupina pro komunikaci se spotřebiteli,
- Pracovní skupina pro problematikou krmiv (v přípravě),
- Pracovní skupina pro geneticky modifikované potraviny a krmiva a potraviny nového typu (v přípravě).

Geneticky modifikované potraviny a krmiva a potraviny nového typu

Geneticky modifikované potraviny a krmiva a potraviny nového typu, procházejí povinným posouzením jejich bezpečnosti a pouze ty, které prošly nařízenými procesy jsou považovány za bezpečné pro lidskou spotřebu. Na konci schvalovacího procesu je konečné rozhodnutí Evropské komise, které umožňuje uvádět potraviny a krmiva do oběhu ve všech zemích EU za stanovených podmínek. (náhled na internetové stránky EK v příloze č. 7).

Odpovědnost v ČR za vyřizování agendy, vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 258/1997 a č. 1829/2003, převzalo Ministerstvo zemědělství. V otázkách hodnocení zdravotních rizik spolupracuje Ministerstvo zemědělství s Ministerstvem zdravotnictví a při hodnocení rizik pro životní prostředí s Ministerstvem životního prostředí.

Plán krizového řízení

Pro případy náhlých a neočekávaných situací je nutné vypracovat plán krizového řízení. Česká republika se ve spolupráci s ostatními členskými zeměmi, EFSA a Evropskou komisí bude aktivně podílet na přípravě obecného plánu pro zvládnutí krizových situací v oblasti potravin a krmiv.

Technické záležitosti výkonu státní kontroly

Klíčovým materiálem v oblasti techniky výkonu státní kontroly je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 882/2004/EC o úřední kontrole krmiv a potravin, které mimo jiné ukládá členským státům vytvoření odpovídajících podmínek pro zajištění úřední kontroly, zpracování národních plánů kontroly krmiv a potravin, zpracování krizových plánů, specifikuje náplň školení a vzdělávání zaměstnanců, provádění interních auditů a celou řadu dalších povinností.

Cílem je proto zajistit vysokou úroveň specializovaných pracovišť, laboratoří, které pracují v akreditovaném režimu podle ČSN EN ISO/IEC - 17 025, s kvalifikovaným a zkušeným týmem pracovníků.

2.3. Rozvoj komunikace a vzdělávání

Komunikace o riziku je vzájemná výměna informací (včetně výsledků hodnocení rizika a základů pro rozhodování v rámci řízení rizik), a to mezi hodnotiteli rizika, manažery rizika, spotřebiteli, potravinářskými a krmivářskými podniky, akademickou obcí a dalšími zúčastněnými stranami. Komunikace o riziku je důležitým a zodpovědným úkolem všech partnerů zabývajících se otázkou bezpečnosti potravin.

Komunikace se spotřebiteli je nezbytná k utlumení neopodstatněných obav a všeobecnému zvýšení informovanosti. Byla vytvořena pracovní skupina pro komunikaci o riziku, jejímž úkolem je formulování postupů informování veřejnosti a nabízení maximálního množství informací ve spolupráci s občanskými spotřebitelskými organizacemi. Příslušné orgány, provádějící státní dozor v oblasti potravin a krmiv, informují veřejnost o výsledcích své činnosti prostřednictvím tiskových zpráv, které jsou umístovány na webové stránky těchto organizací a jsou k dispozici všem sdělovacím prostředkům. V oprávněných případech jsou svolávány tiskové konference.

V roce 2002 bylo vytvořeno Informační centrum bezpečnosti potravin (dále jen „informační centrum“). Provozuje ho Ústav zemědělských a potravinářských informací (dále jen „ÚZPI“) v garanci Ministerstva zemědělství a ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví. Jeho posláním je poskytovat vědecky ověřené, přesné a spolehlivé informace jak odborníkům, tak všem ostatním skupinám spotřebitelů. Mezi činnosti informačního centra patří provozování internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz (náhled v příloze č. 5), knihovní a databázové služby, Infopult – zodpovídání dotazů, vyhledávání, zpracování a zveřejňování informací, vzdělávací akce (semináře, konference), ediční činnost, poradenský systém, osvěta a propagace.

Významnou částí komunikace s veřejností je také posilování vědomí lidí v oblasti výživových doporučení, která jsou založena na studiu zdraví a životních podmínek na národní úrovni. Této činnosti se věnuje především Ministerstvo zdravotnictví, které úzce spolupracuje s výše zmíněným informačním centrem.

Komunikace s institucemi EU a dalšími mezinárodními organizacemi

V rámci hodnocení rizika a komunikace s institucemi EU byla navázána spolupráce s EFSA prostřednictvím sekretariátu Koordinační skupiny. Partnerskou organizací pro styk s EFSA bylo ustaveno Ministerstvo zemědělství – sekretariát Koordinační skupiny. Jednání Poradního fóra, jednoho z orgánů EFSA, kde se setkávají všichni zástupci členských států, se účastní zástupci Ministerstva zemědělství - sekretariátu Koordinační skupiny. Proces výběru, jmenování stálého zástupce a jeho náhradníka do poradního fóra EFSA, je zakotven ve statutu a v jednacím řádu Koordinační skupiny. Pro realizaci konkrétních úkolů může EFSA zřizovat pracovní skupiny. V současnosti existují dvě pracovní skupiny: pro komunikaci a pro informační technologie. Ministerstvo zemědělství se zapojilo do činnosti obou skupin a podílí se na přípravě Extranetu, elektronické komunikační platformy EFSA.

Zástupci Ministerstva zemědělství a Ministerstva zdravotnictví a jimi přímo řízených organizací se účastní rovněž jednání pracovních skupin Rady EU, Komise a Codex Alimentarius.

Prohloubení vzdělávání všech zájmových skupin veřejnosti

Vzdělávání zájmových skupin veřejnosti v oblasti bezpečnosti potravin je nutnou součástí činnosti všech zúčastněných ministerstev i partnerů z nevládních organizací.

Cílem vzdělávání je zvýšit informovanost všech zájmových skupin veřejnosti, od profesních po laické a prohloubit jejich znalosti v oblasti bezpečnosti potravin. Využívány jsou tradiční formy vzdělávání např. pořádání seminářů a konferencí, webové stránky, ale i nové přístupy jako např. interaktivní vzdělávací programy pro veřejnost, e-learningové kurzy pro apod.

3. Hlavní úkoly pro další období

Jak vyplývá z popisu aktuálního stavu, základní úkoly vytyčené Strategii zajištění bezpečnosti potravin pro předvstupní období byly splněny. Institucionální základy systému bezpečnosti potravin existují, jednotlivé organizace mají zřetelně definovány role a stanoveny kompetence. Kladně lze hodnotit zejména rozvoj v oblasti vzájemné komunikace mezi státními organizacemi, potravinářskými podniky a spotřebiteli, pokračování monitorovacích programů v rámci kontroly potravin i mimo tento rámec, včetně monitoringu dietární expozice člověka, ustavení vědeckých výborů a zahájení práce informačního centra.

Hlavním úkolem v budoucím období bude především zdokonalení systému komunikace všech zainteresovaných složek systému jak uvnitř státu, tak i na úrovni spolupráce s členskými státy, příslušnými orgány Evropské unie, ale i s třetími zeměmi.

Dílčí úkoly lze definovat následovně:

3.1. V oblasti využití vědecky podloženého hodnocení zdravotních rizik

- prohloubit komunikaci vědeckých výborů s odpovídajícími vědeckými panely EFSA a dalšími relevantními mezinárodními organizacemi;
- účastnit se tvorby nových a korekce stávajících hygienických limitů na úrovni EU, případně na národní úrovni;
- zdokonalit tvorbu a využití integrovaných výstupů z monitorovacích kontrolních programů, i programů nad rámec kontroly, které by měly reflektovat potřebu EK a EFSA;
- dále zefektivnit práci laboratoří, lépe využívat špičkovou techniku;
- podporovat mezinárodní spolupráci a specializaci laboratoří.

3.2. V oblasti řízení rizik

Rozvoj a konsolidace potravinářské, krmivářské a zdravotní legislativy

- sjednotit pojetí, zásady a postupy změnou zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů, a meziresortních souvisejících právních předpisů (zajistí příslušná ministerstva);
- upravit postupy pro povolování (proces administrace a hodnocení rizik) potravin nového typu a geneticky modifikovaných potravin a krmiv (zajistí Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, vědecké výbory; termín: 30. červen 2005);
- dopracovat nařízení vlády, kterým se stanoví fungování systému rychlého varování pro potraviny a krmiva v České republice (zajistí Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s ostatními členy sítě RASFF, termín: 31. prosinec 2004);
- aktivně se podílet na tvorbě předpisů na komunitární úrovni, zejména prostřednictvím příslušných národních expertů zastupujících ČR v pracovních skupinách Evropská komise a Rady v oblasti bezpečnosti potravin.

Zdokonalování a koordinace kontrolní činnosti v celém potravinovém řetězci, včetně řešení krizových situací

- průběžně kontrolovat povinné zavedení systémů sledovatelnosti provozovateli potravinářských podniků a zavedené systémy využívat při kontrolní činnosti příslušných orgánů státního dozoru (zajistí příslušné orgány státního dozoru);
- vytvořit plán krizového řízení pro oblast bezpečnosti potravin (zajistí Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem vnitra; termín: 30. červen 2005);
- zvyšovat efektivitu a účinnost státního dozoru nad trhem s potravinami, krmivy a předměty určenými pro styk s potravinami tak, aby probíhal jednotně a soustavně na žádané úrovni;
- zlepšovat koordinaci kontrolní činnosti v případech, kdy úřední kontroly provádí několik příslušných orgánů státního dozoru;
- podporovat zavádění systémů samokontroly založených na principu HACCP a kódů správné výrobní a hygienické praxe;
- zajistit pravidelné proškolení příslušných orgánů státního dozoru (zajistí Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo zdravotnictví, ve spolupráci s příslušnými orgány státního dozoru);
- zdokonalit technické zabezpečení toku informací uvnitř příslušných orgánů státního dozoru a národním kontaktním místem pro RASFF a těmito orgány (zajistí Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví a příslušné orgány státního dozoru);
- zabezpečit rychlou výměnu primárních dat potřebných pro hodnocení zdravotních rizik mezi příslušnými orgány státního dozoru a institucemi

odpovědnými za technický výkon hodnocení zdravotních rizik (zajistí Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí a příslušné orgány státního dozoru);

- organizačně zabezpečit povinnosti plynoucí z nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1831/2003 v oblasti předmětů a materiálů přicházejících do styku s potravinami (zajistí Ministerstvo zdravotnictví, termín: 30. červen 2005);
- využívat informace o nálezích nebezpečných výrobků, které na trhu objeví pracovníci jiných kontrolních institucí (například ČOI)

3.3. V oblasti rozvoje komunikace a vzdělávání

- zlepšovat poskytování přesných a spolehlivých informací jak mezi státními institucemi, tak vůči spotřebitelům a posilovat tak důvěru občanů v systém státní správy (zajistí Koordinační skupina bezpečnosti potravin);
- prohlubovat spolupráci s EFSA, Evropskou komisí a ostatními orgány EU a s ostatními členskými státy (zajistí Ministerstva podle svých kompetencí);
- posilovat spolupráci vědeckých výborů s informačním centrem poskytováním ověřených informací a podporovat oboustrannou komunikaci a spolupráci mezi vědeckými výbory a EFSA a dalšími institucemi EU (zajistí Ministerstvo zemědělství, ÚZPI, vědecké výbory);
- posilovat zapojení nevládních organizací do procesu komunikace o bezpečnosti potravin při identifikaci a zachycování závadných potravin;
- zohledňovat hrozbu bioterorismu v komunikačních aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin (zajistí všechny zúčastněné instituce);
- podporovat a medializovat vhodné výživové návyky spotřebitelů (zdravé chování ve výživě, posílení vědomí lidí ke zlepšení stravovacích návyků a snižování nadváhy a obezity), (zajistí Ministerstvo zdravotnictví a ÚZPI);
- podporovat rozvoj profesního vzdělávání pracovníků všech organizací zapojených do systému bezpečnosti potravin (zajistí ministerstva podle svých kompetencí);
- rozvíjet systém vzdělávání veřejnosti v oblasti ochrany a podpory zdraví (zajistí Ministerstvo zdravotnictví, Státní zdravotní ústav a ÚZPI).

Strategie zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení k Evropské unii bude nejpozději do 31. 12. 2006 vyhodnocena zúčastněnými ministerstvy.

Vývoj finančních nákladů Ministerstva zemědělství a Ministerstva zdravotnictví v letech 2002 – 2004 a odhad nákladů na rok 2005 je uveden v tabulce.

**Finanční nároky na aktivity v oblasti bezpečnosti potravin
v letech 2002 – 2004 a odhad nákladů na rok 2005**

Aktivita / rok	2002	2003	2004	2005
	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč
Vědecký výbor veterinární	-	1 750	1 150	2 000
Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí	-	1 750	1 200	2 500
Vědecký výbor výživy zvířat	-	1 750	885	2 000
Informační centrum	3 033	2 500	1 350	3 000
Monitoring CL MZe	28 887	27 250	30 000	32 000
Celkem MZe	31 920	35 000	34 585	41 500
Vědecký výbor pro potraviny	-	471	737	750
Monitoring dietární expozice člověka, hodnocení spotřeby potravin - MZ	-	2 000	2 000	7 000
Monitoring PBÚ	-	500	500	500
Celkem MZ	-	2 971	3 237	8 250
Celkem MZe a MZ	31 920	37 971	37 822	49 750

4. Přílohy

1. Použité zkratky
2. Seznam odkazů na internetové stránky
3. Schéma koordinace bezpečnosti potravin v České republice
4. Schéma fungování systému RASFF v České republice
5. Informační centrum bezpečnosti potravin – www.bezpecnostpotravin.cz
6. Organizační schéma EFSA
7. Informace o žádostech a rozhodnutích pro GM potraviny a krmiva a potraviny nového typu:

http://europa.eu.int/comm/food//food/biotechnology/gmfood/index_en.htm

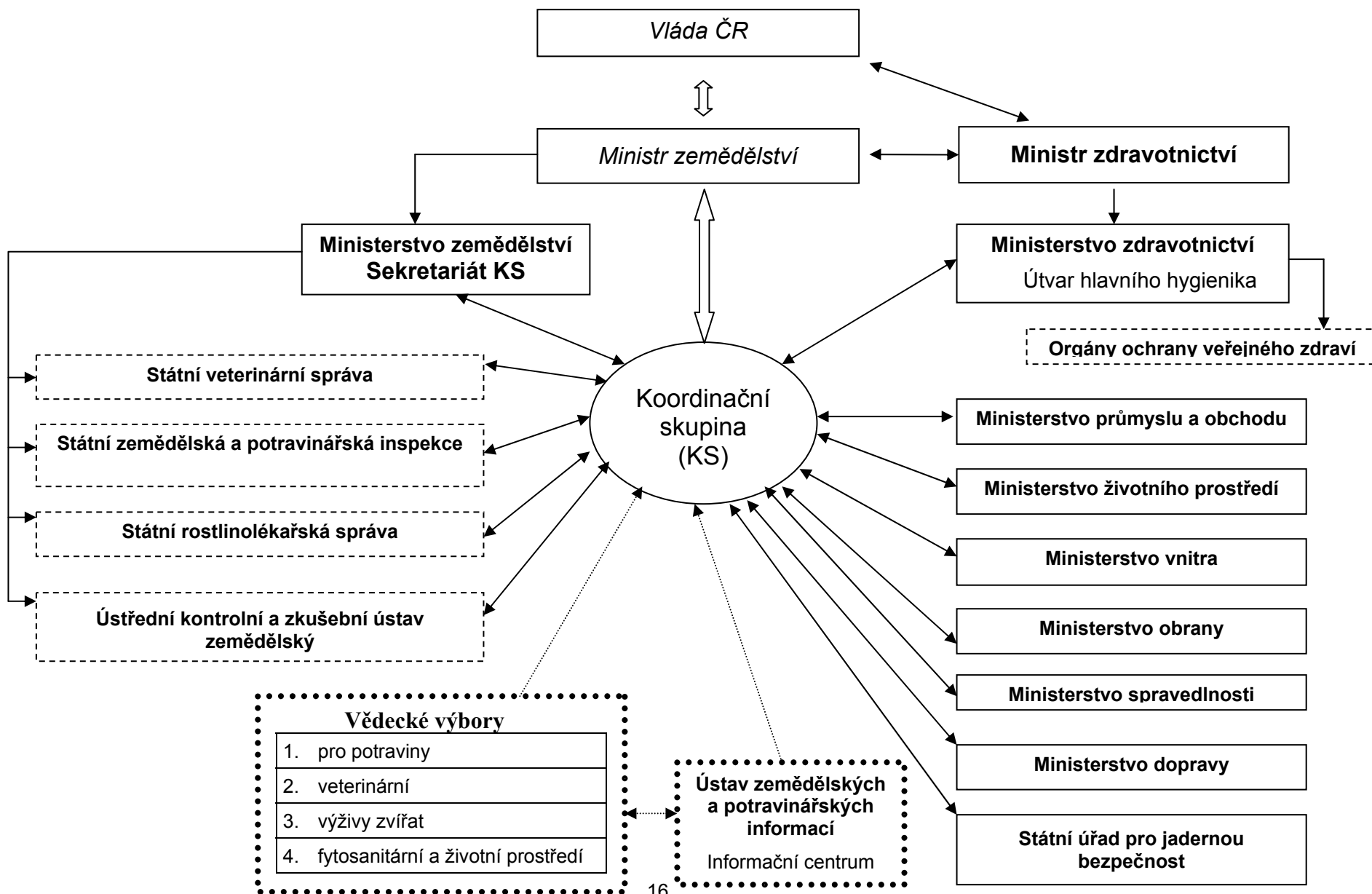
Příloha č. 1: Použité zkratky a pojmy

DG SANCO	Directorat General of Sanitary Committee, Direction Generale Santé et protection des consommateurs – generální ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitele
EFSA	European Food Safety Authority - Evropský úřad pro bezpečnost potravin
EK	Evropská komise
EP	Evropský Parlament
EU	Evropská unie
FVO	Food and Veterinary Office - Potravinový a veterinární úřad EU
GMO	Geneticky modifikované organismy
GŘC	Generální ředitelství cel
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Point - Systém kritických bodů ve výrobě potravin a při jejich uvádění do oběhu
ICBP	Informační centrum bezpečnosti potravin
IS	Informační systém
KS	Koordinační skupina bezpečnosti potravin
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OOVZ	Orgány ochrany veřejného zdraví
PHARE	Program EU na rekonstrukci postkomunistických ekonomik
RASFF	Rapid Alert System for Food and Feed - Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SVS	Státní veterinární správa
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Státní zdravotní ústav
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange Office
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚZPI	Ústav zemědělských a potravinářských informací
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha
Strategie	Strategie zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v ČR (dle usnesení vlády č. 1320/2001)

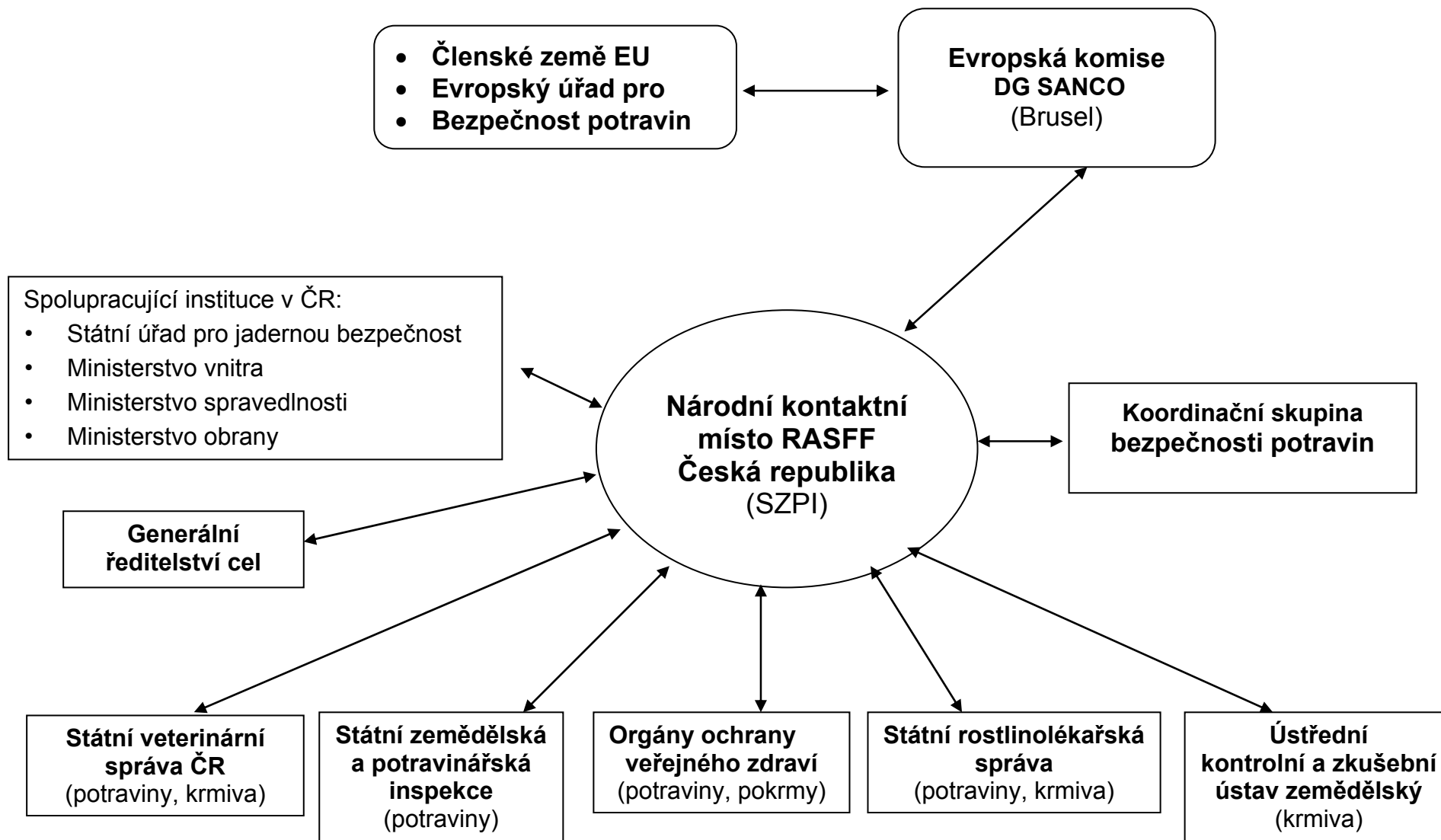
Příloha č. 2: Seznam odkazů na internetové stránky

Orgány Evropské unie	www.europa.eu.int/index_cs.htm
Zdraví a ochrana spotřebitele	www.europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm
Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA)	www.efsa.eu.int
Vláda České republiky	www.vlada.cz
Ministerstvo zemědělství	www.mze.cz
Ministerstvo zdravotnictví	www.mzcr.cz
Ministerstvo životního prostředí	www.env.cz
Ministerstvo vnitra	www.mvcr.cz
Ministerstvo obrany	www.army.cz
Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel	www.cs.mfcr.cz
Ministerstvo spravedlnosti	www.justice.cz
Ministerstvo dopravy	www.mdcr.cz
Ministerstvo pro místní rozvoj	www.mmr.cz
Ministerstvo průmyslu a obchodu	www.mpo.cz
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	www.sujb.cz
Státní veterinární správa	www.svscr.cz
Státní rostlinolékařská správa	www.srs.cz
Státní zemědělská a potravinářská inspekce	www.szpi.gov.cz
Orgány ochrany veřejného zdraví	www.mzcr.cz
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	www.ukzuz.cz
Vědecký výbor veterinární	www.vri.cz
Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí	www.phytopsanitary.org
Vědecký výbor výživy zvířat	www.vuzv.cz
Vědecký výbor pro potraviny	www.chpr.szu.cz
Ústředí komise pro ochranu zvířat	www.mze.cz
Výzkumný ústav potravinářský Praha	www.vupp.cz
Ústav zemědělských a potravinářských informací	www.uzpi.cz
Internetové stránky bezpečnosti potravin	www.bezpecnostpotravin.cz

Příloha č. 3: Schéma koordinace bezpečnosti potravin v České republice

Příloha č. 4: Schéma fungování systému RASFF v České republice

Bezpečnost
potravin

Informační centrum bezpečnosti potravin, ÚZPI, Praha 2, Slezská 7, tel. 227 010 606

Úplné znění zákona č. 156/1998 Sb.,
o hnojivech a navazující vyhlášky

Navigace

Informační centrum

Potravinařství

Legislativa

Zemědělství

Ministerstvo zdravotnictví ČR informuje

Poradenství

Mapa serveru

Informační centrum

- 02.12.04 Ekologický seminář Akademie věd o ...
- 01.12.04 US Marshals Service zabavila ...
- 01.12.04 Veterináři našli v rybách rtuť
- 30.11.04 Tisková zpráva Státní zemědělské a ...
- 29.11.04 Albio otevřelo v Praze největší ...

Legislativa

- 02.12.04 EP navrhuje doplnění legislativy o ...
- 01.12.04 Deriváty alergenních přísad: ...
- 20.11.04 Aspekty použití oxidu uhelnatého u masa
- 12.11.04 Potravinové právo EU - seminář
- 10.11.04 Návod na zajišťování hygieny ...

Ministerstvo zdravotnictví ČR informuje

- 26.09.04 Centrum pracovního lékařství
- 24.09.04 Státní zdravotní ústav
- 24.09.04 Centrum epidemiologie a mikrobiologie
- 24.09.04 Centrum zdraví a životních podmínek
- 24.09.04 Centrum hygieny životního prostředí

Potravinařství

- 02.12.04 Vyjádření EFSA k hornímu ...
- 02.12.04 Britská zpráva o zoonózách za rok 2003
- 02.12.04 Vyjádření EFSA k hornímu ...
- 02.12.04 EFSA posuzoval nezávadnost vanadu
- 02.12.04 EFSA posuzoval nezávadnost ...

Zemědělství

- 01.12.04 Tisková zpráva Státní veterinární ...
- 30.11.04 Experti EU neuvolnili prodej GMO plodin
- 30.11.04 EK se snaží zrušit národní zákazy ...
- 26.11.04 Ekologové pro moratorium na ...
- 26.11.04 Tisková zpráva Státní veterinární ...

Poradenství

- 23.11.04 Tisková zpráva Státní veterinární ...
- 05.11.04 Americký program pro děti na ...
- 18.10.04 Bezpečnost potravin a stáří
- 09.10.04 Jak se vyhnout listeriím
- 23.09.04 Křížová kontaminace - prezentace ...

Aplikace

- ▶ Infopult
- ▶ Diskuzní fórum
- ▶ Agronavigátor Set
- ▶ English version

Vyhledávání

Rozšířené hledání

Uživatelský přístup

Uživatel:

Heslo:

registrovaný uživatel

Přehled e-mailem

Kalendář akcí

◀ prosinec 2004 ▶

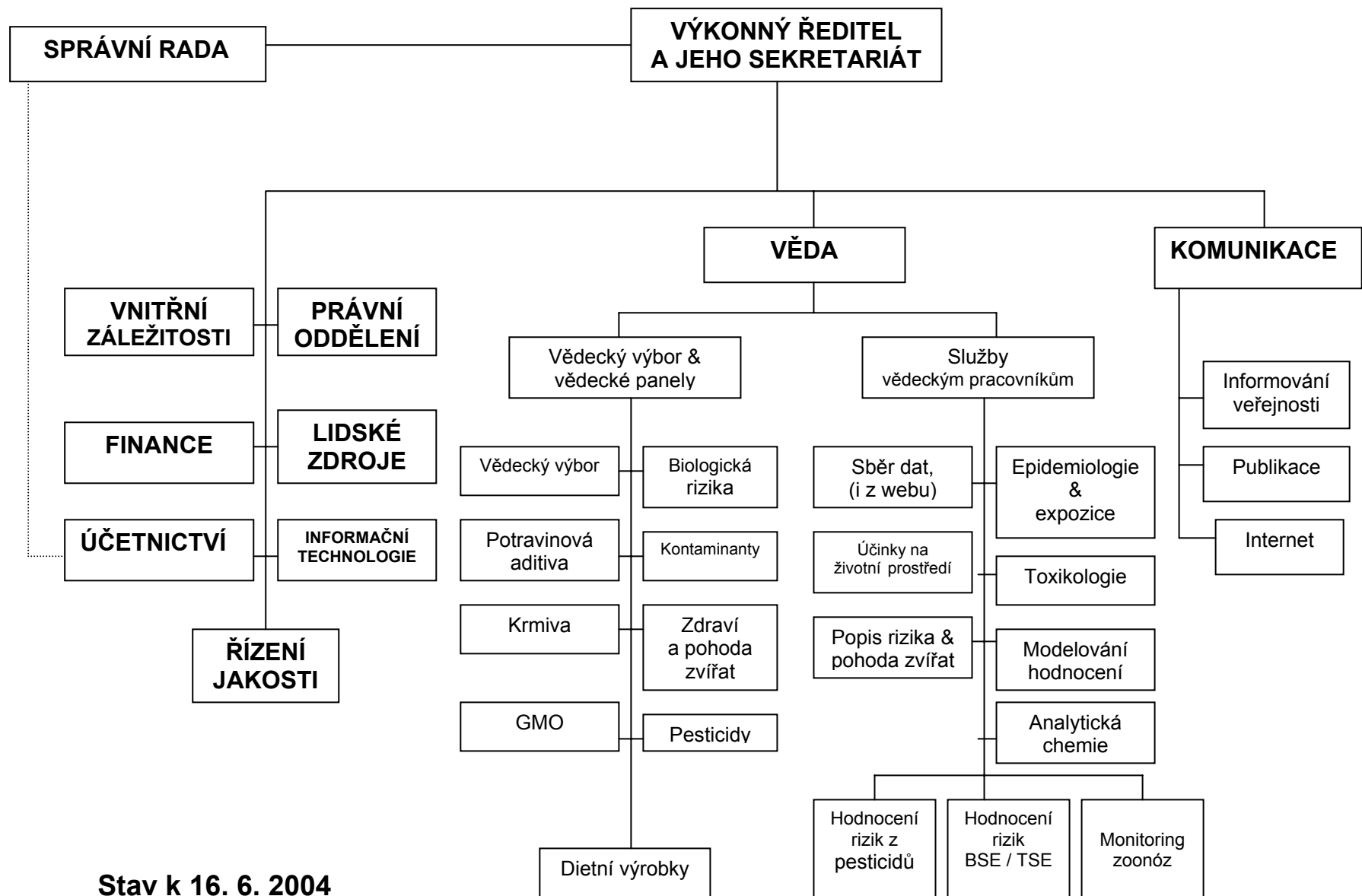
Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
29	30	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

Dnešní akce :
patogeny z potravin z epidemiologického hlediska

Navštivte také

◀ počet záznamů : 20 ▶

Příloha č. 6: Organizační schéma EFSA

Stav k 16. 6. 2004

Příloha č. 7: Informace o žádostech a rozhodnutích pro GM potraviny a krmiva a potraviny nového typu
http://europa.eu.int/comm/food/food/biotechnology/gmfood/index_en.htm

 Food and Feed Safety English ▾

EUROPA > European Commission > DG Health and Consumer Protection > Overview > Food and Feed Safety Site Map | What's New | A to Z Index | Mailbox

General Food Law | Animal Nutrition | Labelling & Nutrition | **Biotechnology** | Novel Food | Chemical Safety | Biological Safety | Controls

GM Food & Feed - Introduction

Food and Feed are generally derived from plants and animals which have been grown and bred by humans for several thousand years. Over time, these plants and animals have undergone substantial genetic changes as those individuals with the most desirable characteristics for food and feed were chosen for breeding the next generation.

The desirable characteristics were caused by naturally occurring variations in the genetic make-up of those individuals. In recent times, it has become possible to modify the genetic material of living cells and organisms using techniques of modern gene technology. Organisms, such as plants and animals, whose genetic material (DNA) has been altered in such way are called genetically modified organisms (GMOs). The food and feed which contain or consist of such GMOs, or are produced from GMOs, are called genetically modified (GM) food or feed.

Topics

- [Introduction](#)
- [Legislation](#)
- [Authorisation](#)
- [Labelling](#)
- [Notification of existing products](#)
- [Adventitious presence of unauthorised material](#)
- [Questions & Answers](#)

Resources

- [Speeches](#)
- [Press Releases](#)
- [Consumer Voice Newsletter](#)
- [Committees](#)
- [Links](#)

International Affairs

- [Organisations](#)
- [Codex](#)
- [Import Conditions](#)
- [Pets and Animal Welfare](#)
- [Enlargement](#)

 Food and Feed Safety